

jāņem vērā, ka kooperatīvi jau nav uzskatāmi tikai un vienīgi kā uzņēmējdarbības (konkurētspējas) elements, jo tie veic daudz plašākas funkcijas laukos – uztur iedzīvotājus, rada sakārtotu vidi, uztur infrastruktūru, efektīvi izmanto zemi kā resursu. Pēdējo 30 gadu laikā reģionos ir būtisks iedzīvotāju skaita sarukums, kura pamatā ir darba vietu zudums,” skaidroja Latvijas Lauksaimniecības kooperatīvu asociācijas valdes priekšsēdētājs Rolands Feldmanis.

Viņš norādīja, ka kooperatīva pārvaldība paredz iesaistīt ikvienu biedru ar vienādām balsstiesībām lēmumu pieņemšanā, nav īsti salīdzināmi ar SIA, turklāt kooperatīvu nav iespējams pārdot kā to pašu sabiedrību ar ierobežotu atbildību vai akciju sabiedrību.

Pieredzes rūgtā karote

“Daudz vairāk tiek respektēts tas, kurš viens (uzņēmuma īpašnieks) uzsit dūri galdā. Mana pieredze ir tāda: tur, kur ir daudzi īpašnieki, tā kā kooperatīva gadījumā, tiek saņemti atteikumi arī bankas kredīta iegūšanai, jo ir daudz lēmumu pieņēmēju,” stāstīja kooperatīvās sabiedrības VAKS valdes priekšsēdētājs Indulis Jansons. Viņš atzina, ka sākumā cilvēks sāk saimniekot, bet nav tik labi, kā varētu būt, un tāpēc saimnieki kooperējas, un labi redzama otrā fāze ir tāda, kā ir Skandināvijā, kur teju viss ir kooperācijā, bet kas ir šim fāzēm pa vidu, kurā arī pašlaik ir kooperatīvi Latvijā? I. Jansons atgādināja par kooperatīvu veidotā pārstrādes uzņēmuma *Latvijas Piens* pieredzi. “Kaut ko iesvieda, un tad, kad radās

Kooperatīva pārvaldība, kas paredz iesaistīt ikvienu biedru ar vienādām balsstiesībām lēmumu pieņemšanā, nav īsti salīdzināma ar SIA, turklāt kooperatīvu nav iespējams pārdot, kā to pašu SIA,

Rolands Feldmanis,
Latvijas Lauksaimniecības kooperatīvu asociācijas valdes priekšsēdētājs.

grūtības, atstāja vienus pašus,” skarbi pagātnes situāciju raksturoja I. Jansons. “Lietuvā kooperatīvs *Pienas LT* kritiskā brīdī saņēma palīdzību no valsts un pašlaik ir attīstījies ražošanas jaudas 1000 t dienā, savukārt Igaunijā kooperatīvi, arī kāds no Latvijas, izveidoja pārstrādes kompāniju *E-Piim*, kurā arī ik dienu jau

pārstrādā apmēram 1000 t piena. Rezultātā Latvijā iegūtais piens uz pārstrādi tiek vests uz ziemeļu un dienvidu kaimiņvalsti, tā Latvijas piena ražotāji nav iekļauti augstākas pievienotās vērtības radīšanā no svaigpiena,” skaidroja R. Feldmanis. Viņaprāt, tā ir zaudētā Latvijas iespēja.

Kā pārlēkt bezdibenim

Skanēja aicinājums, plānojot nākotni un gatavojot arī attiecīgu politikas dokumentu, palūkoties, kas notiek kaimiņos – Igaunijā un Lietuvā. “Iespējams, skats ir jāvērs uz Īriju un Skandināviju, kur ir senas kooperācijas tradīcijas un arī ir sasniegti labi rezultāti,” savu redzējumu skaidroja B. Ingilāvičute. Viņa aicināja visus palūkoties, kas un kā notiek kaimiņvalstīs un citviet, – ne tikai ministrijas speciālistus, bet arī pašus kooperatīvus un zemes apsaimniekotājus. Tika norādīts, ka arī minētajā Īrijā un Skandināvijā pirms 100 gadiem kooperatīvu skaits bijis mērāms simtos, taču gadu gaitā to skaits būtiski sarucis, vienlaikus Latvija šo citu valstu attīstības posmu nevar pārlēkt, bet gan tikai saīsināt. Proti, Latvijas mēroga lielajām saimniecībām neesot lielas ieinteresētības iesaistīties kooperatīvos, un tajos lielākoties iestājas ģimenes saimniecības, kuras ir nelieli ražotāji un kam nav rocības (naudas), lai varētu uzbūvēt attiecīgā produkta pārstrādes rūpnīcu (pieņemam, par desmitiem milj. eiro), kura būtu ekonomiski dzīvotspējīga. Un, pat ja šādam projektam izdodas piesaistīt ES struktūrfondu programmu atbalstu, ➡